

Intrygująca perforacja arkusza sprzedażnego „Wodzów” (PSPZP 289 / Fi 340)

W trakcie prac związanych z przygotowaniem szerszego materiału na temat znaczków PSPZP 288 – 290 (Fi 339 – 341), natrafiłem na arkusz znaczka PSPZP 289 (Fi 340) o nominale 50 gr (Kościuszko), z intrygującym i trudnym do wytłumaczenia sposobem perforacji pełnego, dwusektorowego arkusza sprzedażnego (arkusz sprzedażny dzielił się na dwa arkusze drukowe, każdy po innej stronie arkusza sprzedażnego).

W dotychczasowych publikacjach książkowych i artykułach w prasie filatelistycznej, na temat znaczków tej serii,¹ sposób perforacji dwusektorowych arkuszy znaczków jest opisany w następujący sposób:

W fazie pierwszej, na arkuszu sprzedażnym wykonywano 6 pionowych rzędów perforacji dla części sektora z widocznymi obrazkami znaczków, a następnie 7 poziomych rzędów perforacji na całym arkuszu sprzedażnym. W ten sposób, na tej stronie arkusza sprzedażnego, otwory perforacyjne są skierowane „w dół” i ich obrzeża są wklęsłe, natomiast na drugiej stronie arkusza są skierowane „w górę”, a ich obrzeża są wypukłe.

W drugiej fazie arkusz sprzedażny odwracano na drugą stronę i wykonywano kolejne 6 pionowych rzędów perforacji wzdłuż widocznych na tej stronie obrazków znaczków. Na tej stronie arkusza, otwory perforacyjne wzdłuż widocznych obrazków znaczków są skierowane „w dół” (obrzeża są wklęsłe), natomiast pozostałe otwory pionowe i poziome są skierowane „w górę” (obrzeża są wypukłe).

Taki sposób perforacji arkusza pozwala na precyzyjne ustalanie sektora arkusza sprzedażnego, z którego pochodzi konkretny znaczek. Przyjęto, że sektor perforowany pionowo i poziomo od strony widocznego obrazka znaczka, będzie określany jako sektor z arkusza drukowego o symbolu „A”, natomiast sektor tylko z perforacją pionową od strony widocznego obrazka znaczka, jako sektor arkusza drukowego o symbolu „B”. Przy tzw. „parkach na zawiasach” zawsze jeden znaczek pochodzi z arkusza drukowego z sektora „A” arkusza sprzedażnego, natomiast drugi z arkusza drukowego z sektora „B” arkusza sprzedażnego.

Po tym, może nieco przydługim, ale istotnym dla dalszej części artykułu wstępie, chciałbym zaprezentować arkusz sprzedażny znaczka PSPZP 289 (Fi 340), o bardzo dziwnym obrazie otworów perforacyjnych, odmiennym od opisanego wyżej. W związku z tym, przy prezentacji poszczególnych sektorów arkusza, będę – oprócz ustalonego, literowego rozróżniania sektorów (A, B) dla prawidłowego sposobu perforacji - dodatkowo stosował numerację cyfrową (1, 2) dla odmiennego sposobu perforacji.

Na wstępie zaprezentuję arkusz sprzedażny z prawidłowym sposobem perforacji.

¹ „Polskie Znaki Pocztowe” t.2 – praca zbiorowa pod red. A. Łaszkiwicza i Z. Mikulskiego (Warszawa 1960); „Poczta Polska w 1944 roku” – monografia pod red. A. Myślickiego (Warszawa 1981); „Podręcznik Specjalizowany Polskich Znaczków Pocztowych 1944-1999” – A. Kielbasa –Schoeni, S. Fołta (Gliwice 2002); B. Durkalec – Ząbkowanie „Wodzów” (Filatelista nr 1/1974; J. Berbeka – Kilka uwag o ząbkowaniach „Wodzów” (Filatelista nr 2/2002) i później – Jeszcze o ząbkowaniach „Wodzów” (Przegląd Filatelistyczny nr 4/2016)



sektor A



sektor B

Układ i wypukłości otworów perforacyjnych są takie, jak opisane we wspomnianych wyżej publikacjach.



wycinki z sektora A – otwory perforacyjne pionowe od strony obrazka znaczka i poziome są skierowane „w dół” (wklęsłe)



wycinki z sektora B – otwory perforacyjne pionowe od strony obrazka znaczka są skierowane „w dół” (wklęsłe), a pozostałe otwory pionowe i poziome są skierowane „w górę” (wypukłe)²

Na jednym z badanych przeze mnie arkuszy wygląd otworów perforacyjnych jest:

² Arkusz znajduje się w zbiorach Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu

patrzac na obraz od strony sektora B (2) - prawidlowy (A, B)
patrzac na obraz od strony sektora A (1) – calkowicie odmienny od opisanego i trudny do
określenia sposobu wykonania perforacji, gdyż otwory, których obrzeż powinny być wklęsłe
(skierowane „w dół”) są wypukłe (skierowane „w górę”).



sektor 1 (A ?)



sektor 2 (B)

W sektorze 2 (B), układ i wypukłości otworów perforacyjnych są takie same, jak opisane w literaturze.



wygląd otworów perforacyjnych właściwy dla sektora B arkusza sprzedażnego i prawidłowy wygląd otworów perforacyjnych w sektorze A, na odwrotnej stronie arkusza³

Obraz tego samego arkusza, pokazanego od strony sektora 1 (A ?), pokazuje odmienny układ i wypukłości otworów perforacyjnych od opisanego w literaturze i - co ciekawsze - odmienny niż wynikający z obrazu dla pokazanego wyżej wycinka z sektora B (2)

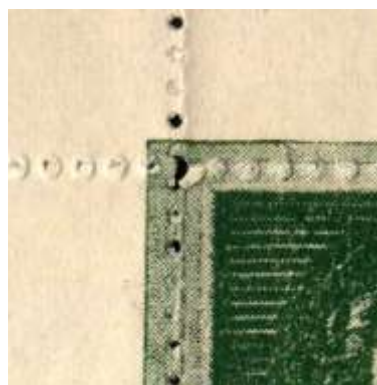


³ Arkusz pochodzi ze zbioru prywatnego.

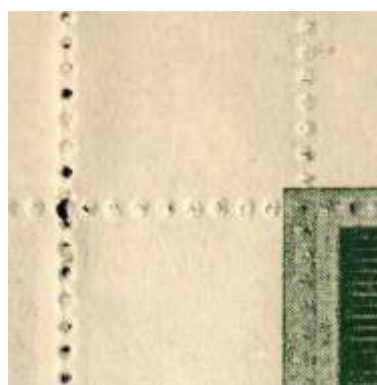


odmienny wygląd otworów perforacyjnych dla sektora A niż wynikałoby to z obrazu sektora B.

Żeby nie być posądzonym o manipulację obrazem, z wykorzystaniem oprogramowania komputerowego do graficznej obróbki obrazu, chciałbym wskazać na charakterystyczny kształt pierwszego otworu perforacyjnego w lewym górnym rogu znaczka z pierwszego pola arkusza w sektorze B (2). Otwór ten jest na tyle charakterystyczny, że pozwala na wykluczenie „obróbki” graficznej arkusza.



wygląd otworu od strony awersu (obrazka) na znaczku pierwszego pola z sektora 2 (B) i rewersu znaczka z pierwszego pola z sektora 1 (A) – otwory perforacyjne w sektorach A i B zgodne z opisem w literaturze - w sektorze A (na niezadrukowanym rewersie arkusza) otwory pionowe wypukłe, otwory poziome w sektorach A i B wypukłe; w sektorze B (na zadrukowanym awersie arkusza) otwory pionowe wklęsłe



wygląd otworu od strony rewersu znaczka z pierwszego pola sektora 2 (B) i awersu znaczka z pierwszego pola sektora 1 (A) – otwory perforacyjne w sektorach A i B niezgodne z opisem w literaturze - w sektorze A – w sektorze A (na zadrukowanym awersie arkusza) otwory pionowe i poziome wypukłe; w sektorze B (na niezadrukowanym rewersie arkusza) otwory pionowe wklęsłe

Na przedstawionych powiększeniach widać zarówno prawidłowe lustrzane odbicie kształtu pierwszego, narożnego otworu perforacyjnego, jak również to, że na wycinku obrazu

z sektora 1 (A ?) wygląd otworów perforacyjnych jest odwrotny do opisanego w literaturze i odwrotny do przedstawionego na wycinku z sektora 2 (B), na którym ich wygląd jest prawidłowy.

Nie jestem ekspertem od perforacji znaczków, więc trudno mi znaleźć jakieś logiczne i rozsądne wytłumaczenie tego przypadku perforacji, który jest widoczny na przedstawionych obrazkach. Nie przypuszczam również, że taki obraz jest wynikiem przekłamań skanera (jak twierdził jeden z zapytanych o to ekspertów PZF), gdyż - skanując dziesiątki arkuszy różnych znaczków – nigdy z czymś takim się nie spotkałem. Mam jednak nadzieję, że któryś z kolegów filatelistów, po lekturze tego artykułu, będzie to w stanie zrobić.